

توقه قضاییه
دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

دانشکده حقوق قضایی دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد (M.A)

رشته: حقوق خصوصی

عنوان: بیع حقوق معنوی در فقه امامیه و حقوق موضوعه ایران

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر اسماعیل تبار

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر نظامتی

دانشجو:

سعید موید

تاریخ دفاع:

۹۷ / ۱۱ / ۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

حقوق معنوی در تقسیم‌بندی سنتی حقوق جایگاهی نداشته و اساساً مطابقت تام با هیچ‌یک از تقسیمات حقوق مالی و غیرمالی را ندارد. رواج یافتن و ارزش پیدا کردن این قسم از حق، حقوقدانان را بر آن داشت تا قسم سومی از حقوق که هم در آن بعد مالی و هم غیرمالی موجود است را شناسایی کنند.

پذیرش بیع حقوق معنوی در بعد مالی آن از این حیث ضروری است که عقد بیع کامل‌ترین قسم از اقسام عقود تملیکی است و قواعد متعددی پیرامون آن توسط قانون‌گذار شناسایی شده است که طرفین قرارداد را از تصمیم‌گیری راجع به آن بی‌نیاز می‌سازد. محدود بودن زمان مالکیت حقوق مالکیت ادبی و هنری و حقوق اختراعات از شاخه‌های حقوق معنوی را نباید مانعی در راه شناسایی بیع حقوق معنوی دانست چه اینکه مالکیت موقت امری مقبول است و محدود بودن مدت‌زمان مالکیت برای حقوق یادشده امری ذاتی است که مفهوم عرفی بیع را دچار خدشه نمی‌نماید. قید عینیت مبیع نیز از طرف فقهای متأخر با عنایت به ماهیت عرفی بیع مورد تشکیک قرار گرفته از طرفی تفسیر دقیق واژه «عین» مندرج در ماده ۳۳۸ قانون مدنی این نکته را روشن می‌کند که واژه یاد شده صرفاً در بردارنده اشیا خارجی با ابعاد ثلاثه نیست و بعد مالی حقوق معنوی نیز این قابلیت را دارند که مبیع واقع گردند.

کلمات کلیدی: حقوق معنوی، عوض و معوض، عینیت مبیع، مالیت حقوق، بیع موقت

فهرست مطالب

۱	مقدمه
	بخش اول مقدمات و مبانی
۱۰	فصل اول ماهیت حق و تبیین مفهوم حقوق معنوی
۱۰	مبحث اول ماهیت بیع و حق
۱۱	گفتار اول تعریف بیع
۱۱	بند اول رویکردها در تعریف عقد بیع
۱۳	الف تعریف عقد بیع به آثار آن
۱۳	ب تعریف عقد بیع به اسباب
۱۴	ج تعریف عقد بیع به فرآیند
۱۶	گفتار دوم ماهیت بیع و تفاوت آن با سایر عقود معوض
۱۷	بند اول عقود معین
۱۹	گفتار سوم ماهیت حق
۱۹	بند اول ماهیت حق در آرا دانشمندان غرب
۱۹	الف نظریه منفعت
۲۰	ب نظریه انتخاب یا اراده
۲۱	بند دوم بررسی آرا اندیشمندان اسلام در خصوص ماهیت حق
۲۱	الف نظرات فقها
۲۳	ب نظرات حقوقدانان

۲۵	مبحث دوم تبیین ماهیت حقوق معنوی و بررسی شاخه‌های آن
۲۶	گفتار اول تاریخچه پیدایش مفهوم حقوق معنوی
۲۸	گفتار دوم بررسی عبارت حقوق مالکیت معنوی
۳۱	گفتار سوم تعریف حقوق مالکیت معنوی
۳۵	گفتار چهارم شاخه‌های حقوق مالکیت معنوی
۳۶	بند اول حقوق مالکیت صنعتی
۳۶	الف تعریف حقوق مالکیت صنعتی
۳۶	ب شاخه‌های حقوق مالکیت صنعتی
۳۸	اول علامت تجاری
۳۹	دوم حق اختراع
۳۹	سوم نام تجاری
۴۰	بند دوم حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری
۴۱	الف تعریف حقوق مالکیت ادبی و هنری و مصادیق آن
۴۵	فصل دوم مشروعیت حقوق مالکیت معنوی
۴۶	مبحث اول ذکر نظرات موافقان و مخالفان مشروعیت حقوق مالکیت معنوی
۴۶	گفتار اول بیان نظرات مخالفان
۴۸	گفتار دوم بیان نظرات موافقان
۵۰	مبحث دوم بررسی نظرات موافقان و مخالفان و نقد آن
۵۰	گفتار اول بررسی مبانی نظری مخالفین حقوق معنوی
۵۰	بند اول دلایل مربوط به حفظ قداست علم

۵۰	الف آیات و روایات
۵۱	ب ممنوعیت اخذ اجرت نسبت به انجام واجبات
۵۲	بند دوم دلایل عام مخالفان حقوق مشروعیت حقوق معنوی
۵۲	الف ناسازگاری باقاعده تسلیط
۵۳	ب تقریر شرعی بر عدم مشروعیت حقوق معنوی
۵۴	گفتار دوم نقد و بررسی مبانی نظری موافقان
۵۴	بند اول توجیه مشروعیت حقوق معنوی در قالب احکام اولیه
۵۵	الف عمومات و اطلاقات شرعی
۵۵	ب نظریه مالکیت تکوینی
۵۷	ج لزوم حفظ نظام
۵۸	د نظریه حقوق عقلانیه
۵۹	بند دوم توجیه مشروعیت حقوق معنوی در قالب احکام ثانویه
۵۹	الف قاعده لا ضرر
۶۰	ب قاعده نفی عسر و حرج
۶۲	ج اصالة الصحة

بخش دوم عوض و معوض در عقد بیع

۶۸	فصل اول عوض قرار گرفتن حقوق معنوی
۶۸	مبحث اول مالیت حقوق
۶۹	گفتار اول مفهوم مال
۶۹	بند اول تعریف لغوی مال

۷۰	بند دوم تعریف مال از منظر فقه و حقوق
۷۳	گفتار دوم حق مالی
۷۴	بند اول تقسیم‌بندی حقوق مالی
۷۵	بند دوم شناسایی حقوق معنوی به‌عنوان یک قسم از حقوق مالی
۷۶	گفتار سوم بررسی لزوم مادی بودن مال
۷۷	بند اول تفاوت اموال بر ذمه و حقوق مالکیت معنوی
۷۸	گفتار چهارم بعد غیرمالی حقوق معنوی
۷۹	بند اول ویژگی‌های حقوق معنوی در بعد غیرمالی
۸۰	الف غیرقابل انتقال بودن
۸۱	ب عدم محدودیت به زمان مکان
۸۱	گفتار پنجم بعد مالی حقوق معنوی
۸۱	بند اول اقسام حقوق مالی موجود در حقوق معنوی
۸۱	الف حق تکثیر و مونتاژ
۸۲	ب حق توزیع
۸۲	ج حق تعقیب
۸۳	مبحث دوم ویژگی‌های بعد مالی حقوق معنوی
۸۳	گفتار اول قابل انتقال بودن
۸۳	بند اول انتقال ارادی
۸۵	بند دوم انتقال قهری
۸۶	الف انتقال قهری پس از مرگ

۸۷	ب انتقال قهری در زمان حیات
۸۹	گفتار دوم موقتی بودن
۹۱	بند اول مالکیت موقت
۹۲	الف مالکیت موقت در فقه
۹۳	ب نقد و بررسی نظر مخالفان مالکیت موقت
۹۳	اول ماهیت غیرقابل تقیید به زمان مالکیت
۹۴	دوم قابل تقیید نبودن جواهر به زمان
۹۵	سوم قاعده تسلیط
۹۵	چهارم مسبوق به سابقه نبودن مالکیت موقت
۹۶	پنجم انفکاک ناپذیری مالکیت از شیء
۹۶	ششم تنافی مالکیت موقت با طبیعت مالکیت
۹۹	بند دوم بیع موقت
۱۰۰	الف نقد و بررسی نظرات مخالفین بیع موقت
۱۰۱	اول عدم معقولیت و مشروعیت بیع موقت
۱۰۱	دوم عدم اطلاق عنوان بیع بر تملیک موقت
۱۰۲	ب نظر فقهای معاصر در خصوص بیع موقت
۱۰۳	ج پاسخ به اشکالات در خصوص بیع موقت حقوق معنوی
۱۰۵	فصل دوم معوض قرار گرفتن حقوق معنوی
۱۰۶	مبحث اول مفهوم عینیت مبیع و سابقه آن
۱۰۶	گفتار اول مفهوم عین در لسان فقها و حقوقدانان

۱۰۷	گفتار دوم مفهوم عین از منظر قانون‌گذار
۱۰۸	گفتار سوم سابقه شرطیت عین بودن مبیع
۱۱۱	مبحث دوم تحلیل و بررسی نظرات در خصوص عینیت مبیع
۱۱۱	گفتار اول بررسی دلایل فقهی طرفداران عینیت مبیع
۱۱۲	بند اول تبادل
۱۱۳	بند دوم صحت سلب
۱۱۴	بند سوم اصالت عدم نقل
۱۱۴	بند چهارم مالیت
۱۱۴	بند پنجم عدم قابلیت نقل وانتقال نقل
۱۱۷	گفتار دوم بررسی حقوقی قید عینیت مبیع در قوانین موضوعه و آرا حقوقدانان
۱۱۸	بند اول قائلین به نسخ ضمنی ماده ۳۳۸ قانون مدنی
۱۱۹	بند دوم قائلین به عدم لزوم عینیت مبیع از طریق تمسک به عرف و رویه قضایی
۱۲۲	بند سوم قائلین به لزوم عینیت مبیع با توجه به نص ماده ۳۳۸ قانون مدنی
	بخش سوم آثار بیع حقوق معنوی
۱۲۹	فصل اول آثار عقد بیع مندرج در ماده ۳۶۲ قانون مدنی
۱۲۹	مبحث اول انتقال ملکیت ثمن و مبیع
۱۳۰	گفتار اول بیع خیار حق مالکیت معنوی
۱۳۲	مبحث دوم ضمان درک
۱۳۳	گفتار اول اختصاص ضمان درک به اعیان

۱۳۴	گفتار دوم بررسی شرایط تحقق ضمان درک در بیع حقوق معنوی
۱۳۶	مبحث سوم الزام به تسلیم مبیع
۱۳۷	گفتار اول مفهوم تسلیم در حقوق مالکیت معنوی
۱۳۸	گفتار دوم موعد و محل تسلیم
۱۳۹	گفتار سوم روش‌های الزام و اجبار به انجام تعهد
۱۴۰	بند اول حق حبس
۱۴۱	بند دوم وجه التزام
۱۴۲	گفتار چهارم انتقال ضمان معاوضی
۱۴۵	مبحث چهارم الزام مشتری به تأدیه ثمن
۱۴۷	گفتار اول حکم عدم تأدیه ثمن
۱۴۹	فصل دوم بررسی خیارات در بیع حقوق معنوی
۱۵۱	مبحث اول خیار تأخیر ثمن
۱۵۲	گفتار اول مفهوم قبض
۱۵۳	گفتار دوم شرط عینیت در خیار تأخیر ثمن
۱۵۴	بند اول نقد و بررسی ادله قائلین به لزوم عینیت ثمن
۱۵۴	الف روایات
۱۵۵	ب اجماع
۱۵۶	ج قاعده نفی ضرر
۱۵۹	مبحث دوم خیار حیوان

۱۵۹	مبحث سوم خیار مجلس
۱۶۰	گفتار اول بررسی مجلس عقد
۱۶۱	مبحث چهارم خیار تفلیس
۱۶۳	نتیجه و پیشنهاد
۱۶۷	فهرست منابع
۱۷۶	چکیده انگلیسی

فهرست علائم اختصاری

ج : جلد

چ : چاپ

ش : شماره

ص : صفحه

ق.م : قانون مدنی

ق.ت : قانون تجارت

م : میلادی

ه.ش : هجری شمسی

ه.ق : هجری قمری

مقدمه

انقلاب صنعتی در قرن هفدهم میلادی از انگلستان شروع شد و رفته‌رفته جهان‌شمول گردید. انقلاب صنعتی تغییر و تحولات گسترده‌ای در پی داشت به‌نحوی که برخی تاریخ‌جوامع بشری را به دو قسمت قبل و بعد از انقلاب صنعتی تقسیم کرده‌اند. انقلاب صنعتی نیز همانند اکثر انقلاب‌ها با خود ارزش‌های جدیدی به همراه آورد که یکی از بارزترین آن‌ها ارزش و اهمیت یافتن حقوق معنوی است.

انقلاب صنعتی در ذات خود نیازمند اختراع بود و اختراع نیز حاصل فکر و اندیشه، لذا انقلاب صنعتی با حاصل فکر اندیشمندان ارتباط ناگسستنی داشت. از این رو رفته‌رفته آثار فکری اندیشمندان دارای ارزش گردید و روز به‌روز بر ارزش آن اضافه گردید تا جایی که امروز آثار فکری و معنوی در زمره ارزشمندترین اقسام از دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی قرار گرفته‌اند. با ارزش یافتن و موردتوجه قرار گرفتن حقوق معنوی در عالم صنعت و اقتصاد و با توجه به واقعیات جامعه حقوقدانان نیز به بررسی موضوع حقوق معنوی و آثار و احکام متفرع بر آن پرداختند.

تبیین موضوع تحقیق

موضوعی که در این نگارش به بررسی آن خواهیم پرداخت دایر مدار بر قابلیت بیع حقوق معنوی می‌باشد. بدین شرح که بررسی خواهیم کرد این قسم نوظهور از اموال، آیا قابلیت این را دارد در چارچوب عقد بیع بگنجد یا خیر؟ بدین توضیح که عقد بیع یکی از قدیمی‌ترین اسلوب‌های قراردادی است که جهت خریدوفروش اجناس دارای نمود خارجی مورد استفاده قرار گرفته و قالبی برای این قسم از قراردادها می‌باشد.

طبیعتاً قواعد آن نیز با خرید و فروش اعیان مطابقت داشته درحالی که بیع حقوق و به طور خاص حقوق معنوی با توجه به ویژگی‌های خاصی که دارد من جمله عدم عینیت و محدود بودن آن به زمان، احتیاج به تأمل و بررسی دارد.

لذا با توضیح یاد شده به بررسی این امر خواهیم پرداخت که آیا حقوق معنوی، قابلیت این را دارد که به عنوان عوض و معوض قرار گیرد و برفرض قرار گرفتن آیا بیعی که بدین نحو صورت پذیرفته قابلیت این را دارد؛ که آثار عقد بیع صحیح من جمله خیار تأخیر ثمن و ضمان درک بر آن بار شود یا خیر؟

ضرورت و اهداف تحقیق

هرچند ماده ۱۰ قانون مدنی اصل آزادی قراردادی را پذیرفته است؛ و در صورت اثبات مالیت و مشروعیت، امکان خرید و فروش حقوق معنوی بدون احتیاج به قیل و قال‌های فراوان با هر شرایطی طبق ماده ۱۰ فراهم است یا حتی امکان این است که برای خرید و فروش حقوق معنوی از عقد صلح استفاده کرد لیکن اهمیت موضوع بیع حقوق معنوی و ضرورت آن درگرو این امر است که : عقد بیع کامل‌ترین قسم از اقسام عقود تملیکی بوده و شرایط و ضوابط بسیاری راجع به آن در قانون موجود است که در صورتی که قراردادی مطابق ماده ۱۰ قانون مدنی تنظیم شود، به طور پیش فرض و بدون توافق از چنین شرایطی محروم‌اند. بنابراین بدیهی است که به نفع متعاقدين است قرارداد خود را در قالب کامل‌ترین قسم از اقسام عقود معین تملیکی منعقد کنند و از شرایط و ضوابط مختص به این عقد سودجویند. لذا هدف از این نوشتار نیز این می‌باشد که آیا حقوق معنوی در بعد مالی این قابلیت را دارند که به عنوان ثمن و مثن قرار گیرند یا خیر؟

سؤالات تحقیق

سؤالات اصلی تحقیق عبارت‌اند از اینکه:

- ۱- آیا حقوق معنوی یک حق شرعی می‌باشد یا در تضاد با احکام شرع است؟
- ۲- آیا حقوق معنوی دارای مالیت می‌باشند یا خیر؟
- ۳- با توجه به قید عینیت در تعریف فقها از مبیع و ذکر این قید در ماده ۳۳۸ قانون مدنی آیا این امکان وجود دارد که حقوق معنوی به‌عنوان مبیع قرار گیرند؟
- ۴- آیا بیع موقت امکان‌پذیر است؟
- ۵- با توجه به اینکه آثار عقد بیع بر اساس عین بودن عوضین تبیین گردیده است آیا این امکان که آثار یادشده در بیع حقوق معنوی نیز جریان یابند موجود است؟

سؤالات فرعی تحقیق عبارت‌اند از:

- ۱- ماهیت دقیق عقد بیع چیست و چه تعریفی می‌توان از آن ارائه کرد؟
- ۲- مفهوم دقیق حقوق معنوی چیست؟ و تفاوت آن با حقوق فکری چه می‌باشد؟
- ۳- اقسام حقوق معنوی کدام‌اند؟
- ۴- نحوه نقل و انتقال حقوق معنوی چگونه است؟
- ۵- آیا مالکیت موقت امکان‌پذیر است؟
- ۶- قید عینیت چگونه داخل در تعریف عقد بیع گردیده است؟

۷- روش‌های الزام به انجام تعهد در خصوص بیع حقوق معنوی چگونه است؟

۸- ویژگی‌های بعد مالی و غیرمالی حقوق معنوی چیست؟

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های تحقیق عبارت‌اند از اینکه:

- ۱- عقد بیع در زمره عقود امضایی می باشد که شارع مقدس شیوه عرفی مردم در داد و ستد را مورد تایید قرار داده است ، لذا با این فرض عرف می تواند مهمترین منبع در تفسیر عقد بیع تلقی گردد.
- ۲- حقوق معنوی در قالب امروزی که در زمره پرازشتترین اموال محسوب می گردد در زمان شارع وجود نداشته است و پس از انقلاب صنعتی در اروپا روز به روز بر ارزش آن افزوده شده تا به جایگاه امروزی رسیده ، لذا اظهار نظر در خصوص تعارض آن با نظرات شارع مقدس یا عدم اعتبار آنها از منظر نصوص شرعی دشوار است.
- ۳- قید عینیت مبیع محل تأمل است. و با توجه به اینکه در هیچ‌یک از نصوص شرعی تعریف بیع ارائه نشده است بنظر نمی آید داخل شدن قید یاد شده در تعریف بیع مستند به دلیل قاطع و غیر قابل عدولی باشد.
- ۴- مقوله مالکیت موقت امری رایج و ممکن است و در خصوص بیع موقت هر چند قید موقت با مفهوم عرفی بیع در تضاد بنظر می رسد لیکن با عنایت به ساختار خاص حقوق معنوی و محدودیت قانونی در راستای انتفاء دایمی از بعد مالی آن می توان خرید و فروش بیع معنوی را از بیع موقت دارای خروج موضوعی دانست.

۵- در مرحله جریان آثار عقد بیع در خصوص بیع حقوق معنوی با توجه به تعریف سنتی از عقد بیع که آن را مخصوص اعیان می دانسته طبیعتاً قسم کثیری از احکام تابع عینیت عوضین است که بنظر می رسد با تحلیل دقیق مبانی این احکام جریان آنها در بیع حقوق معنوی نیز بلا اشکال باشد .

پیشینه تحقیق

مسئله حقوق معنوی امری نوظهور است لذا در بین آثار متقدمین اساساً به آن پرداخته نشده است. لیکن با عنایت به تغییرات ناشی از انقلاب صنعتی و ارزش یافتن حقوق معنوی و به تبع آن رواج عرفی بیع این قسم از حقوق حقوقدانان و فقها به تبعیت از عرف جامعه به بررسی ابعاد این قسم نوظهور از حق پرداخته اند. لیکن با عنایت به اینکه مفهوم حقوق معنوی از مفاهیم بسیط است و از نظر گستره و دایره شمول محل اختلاف است و از طرفی در بادی امر تعارض های غیر قابل اغمازی بین این قسم از حقوق و اسلوب های سنتی حقوق خصوصاً حقوق مالی موجود است باعث گردیده که حقوقدانان نسبت به بیع حقوق معنوی کاملاً نگاهی منفی داشته و با عنایت به ظاهر ماده ۳۳۸ قانون مدنی خود را در مقابل سد غیر قابل عبوری انگاشته و بعضاً همچون مرحوم دکتر کاتوزیان در جلد اول کتاب عقود معین صرفاً بحث انتقادی نسبت به قید عینیت در تعریف بیع داشته لیکن بررسی تحلیلی امکان بیع حقوق معنوی در قالب یک رساله مستقل امری کاملاً بدیع است. در میان فقها نیز به جرات می توان گفت تا قبل از امام خمینی (ره) امکان قرار گرفتن حقوق به عنوان مبیع هیچ دارای هیچ قایلی نیست و اساساً کمتر کسی به این موضوع پرداخته بود که چرا حقوق به عنوان مبیع نمی تواند قرار بگیرد لیکن پس از حضرت امام (ره) فقها معاصر اندک اندک به این موضوع پرداخته؛ و بیع حقوق را مورد تحلیل قرار داده اند.

قلمرو تحقیق

قلمرو تحقیق شامل بررسی نظرات فقها و کتاب‌های فقهی شیعه همچنین بررسی آرا و نظرات حقوقدانان و نقد و بررسی قوانین موضوعه می‌باشد.

روش تحقیق

روش تحقیق در این نوشتار کتابخانه‌ای می‌باشد

ساختار تحقیق

متن پایان‌نامه شامل سه بخش می‌باشد در بخش اول به بررسی مقدمات و مبانی پایان‌نامه پرداخته و در فصل اول ماهیت اصطلاحات کلیدی به کار رفته در پایان‌نامه را که شامل بیع، حق و حقوق معنوی می‌باشد تحلیل خواهیم نمود و پس از آن در فصل دوم به بررسی مشروعیت حقوق معنوی خواهیم پرداخت.

بخش دوم اختصاص به بررسی عوض و معوض در عقد بیع داشته و ویژگی‌های عوض و معوض را با ویژگی‌های حقوق معنوی تطبیق داده و به بررسی آن خواهیم پرداخت. در فصل اول به قرار گرفتن حقوق معنوی خواهیم پرداخت و ذیل آن به بررسی مالیت حقوق معنوی و نحوه نقل و انتقال آن خواهیم پرداخت؛ و در ادامه به بررسی ویژگی موقت بودن بعد مالی حقوق معنوی و آثار مترتب بر آن خواهیم پرداخت. فصل دوم به قرار گرفتن حقوق معنوی به عنوان معوض خواهیم پرداخت و قید عینیت مبیع را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

بخش سوم اختصاص به بررسی آثار و احکام مختص به بیع حقوق معنوی دارد و در فصل اول آن به بررسی آثار مندرج در ماده ۳۶۲ قانون مدنی و تطبیق آن با بیع حقوق معنوی پرداخته و در فصل دوم به بررسی چگونگی جریان خیارات در بیع حقوق معنوی خواهیم پرداخت.

بخش اول:

مقدمات و مبانی